

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KEREITE YA 12

SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA PELE (FAL)

PAMPIRI YA 3 (P3)

PUDUNGWANA 2010

MATSHWAO: 100

NAKO: dihora tse 2½

Pampiri ena e na le maqephe a 8.

DITAELO HO MOHLAHLOBUWA

1. Pampiri ena e arotswe DIKAROLO tse THARO, e leng:

KAROLO YA A:	Moqoqo	(50)
KAROLO YA B:	Ditema tsa kgokahano tse telele	(30)
KAROLO YA C:	Ditema tsa kgokahano tse kgutshwane	(20)

2. Bala ditaelo TSOHLE ka hloko.
3. Mohlahlobuwa o lokela ho araba potso e le NNGWE karolong e nngwe le e nngwe.
4. Qala karolo e NNGWE le e NNGWE leqepheng le LETJHA, mme o sehe mola qetellong ya karolo ka nngwe.
5. Mohlahlobuwa o tlameha ho etsa moralo wa ho ngola (ka ho iketsetsa mmapa wa monahano, daekramo, tjhate e bontshang tatellano ya mehopolo kapa ho etsa feela lenane la dintlha tseo a tlang ho ngola ka tsona), mme a be a lekole botjha mosebetsi wa hae ka ho o bala hape, ho o nahanisisa, ho o hlaola diphoso, le ho nehelana ka sehlahiswa se phethetsweng. Moralo o etswe ditemeng tsohle. Sebedisa pensele kapa pene ya mmala osele ha o lokisa diphoso.
6. Meralo yohle e totobatswe hantle hore ke meralo, pele ho hlahiswa tema e ngolwang.
7. Mohlahlobuwa o eletswa ho sebedisa metsotso e 80 a araba KAROLO YA A, metsotso e 40 a araba KAROLO YA B le metsotso e 30 a araba KAROLO YA C.
8. Nomora dikarabo tsa hao feela jwalo ka ha dipotso di nomorilwe pampiring ya dipotso.
- ELA HLOKO: Ngola nomoro le sehlooho sa moqoqo oo o o kgethileng.
9. Ngola ka mongolo o makgethe o balehang ho bebofaletsa motshwayi ho tshwaya mosebetsi wa hao.
10. Bolelele ba ditema tse hlahiswang e be:
KAROLO YA A:	Moqoqo: mantswe a 250 – 300.
KAROLO YA B:	Ditema tsa kgokahano tse telele: mantswe a 120 – 150.
KAROLO YA C:	Ditema tsa kgokahano tse kgutshwane: mantswe a 80 – 100.
11. Tsepamisa maikutlo haholo mopeletong le popong ya dipolelo tse nepahetseng.

KAROLO YA A: MOQOQO**POTSO YA 1**

Kgetha sehlooho se le SENG mme o ngole moqoqo wa bolelele ba mantswe a 250 ho isa ho a 300. Ela tsena hloko:

- Mohatong wa boitokisetso etsa moralo kapa mmapa wa monahano moo o bontshang mehopolo ya sehlooho le dintlha tse e tshehetsang tseo o tla ngola ka tsona.
- Ha o qeta ho ngola moqoqo boela o o bale mme o sebedise pensele kapa pene ya mmala osele ho hlaola diphoso. O tla abelwa matshwao bakeng sa ho ela hloko mehato ena.

- 1.1 Mehlang ya moraora tjena bophelo bo ntse bo thatafala. Theko ya makoloi le ya dintho tse ding ka kakaretso e imela bareki. Ngola moqoqo oo ho wona o hlakisang mehopolo ya hao ya kamoo bareki ba ka phelang kateng mehlang ena ba sa imelwe ke dikoloto. Sehlooho sa moqoqo wa hao e be:

Bophelo ba kajeno bo hloka bareki ba bohlale.

[50]

KAPA

- 1.2 Mmuso o tshwere bothata mabapi le tshubuhlellano ya batho metseng ya ditoropo. Mekhukhu e ntse e eketseha ka baka la tshubuhlellano ena. Ngola moqoqo oo ho wona o fanang ka tharollo bothateng bona. Sehlooho sa moqoqo wa hao e be:

Tharollo ya kgaello ya bodulo Afrika Borwa.

[50]

KAPA

- 1.3 Baahi ba Afrika Borwa ba na le maikutlo a fapaneng mabapi le phano ya ditshebeletso. Ba bang ba re mmuso o motjheng ka phano ya ditshebeletso athe ba bang bona ba re phano ya ditshebeletso e a fokola. Ngola moqoqo oo ho wona o bontshang ntlhakemo ya hao mahlakoreng ana a mabedi. Sehlooho sa moqoqo wa hao e be:

Phano ya ditshebeletso eo mmuso o nehelanang ka yona, e a fokola kapa Phano ya ditshebeletso eo mmuso o nehelanang ka yona, ha e fokole.

[50]

KAPA

- 1.4 Ka baka la kgaello ya mabala a dipapadi, sehlopha sa rakbi (rugby) sa *Blue Bulls* se ile sa tlameha ho bapalla lebaleng la Orlando. E ne e le lekgetlo la pele papadi ya rakbi e bapallwa motseng wa Soweto. Ngola moqoqo ka ketsahalo ena. Sehlooho sa moqoqo wa hao e be:

Leo letsatsi le ke ke la lebaleha historing ya dipapadi Afrika Borwa.

[50]

KAPA

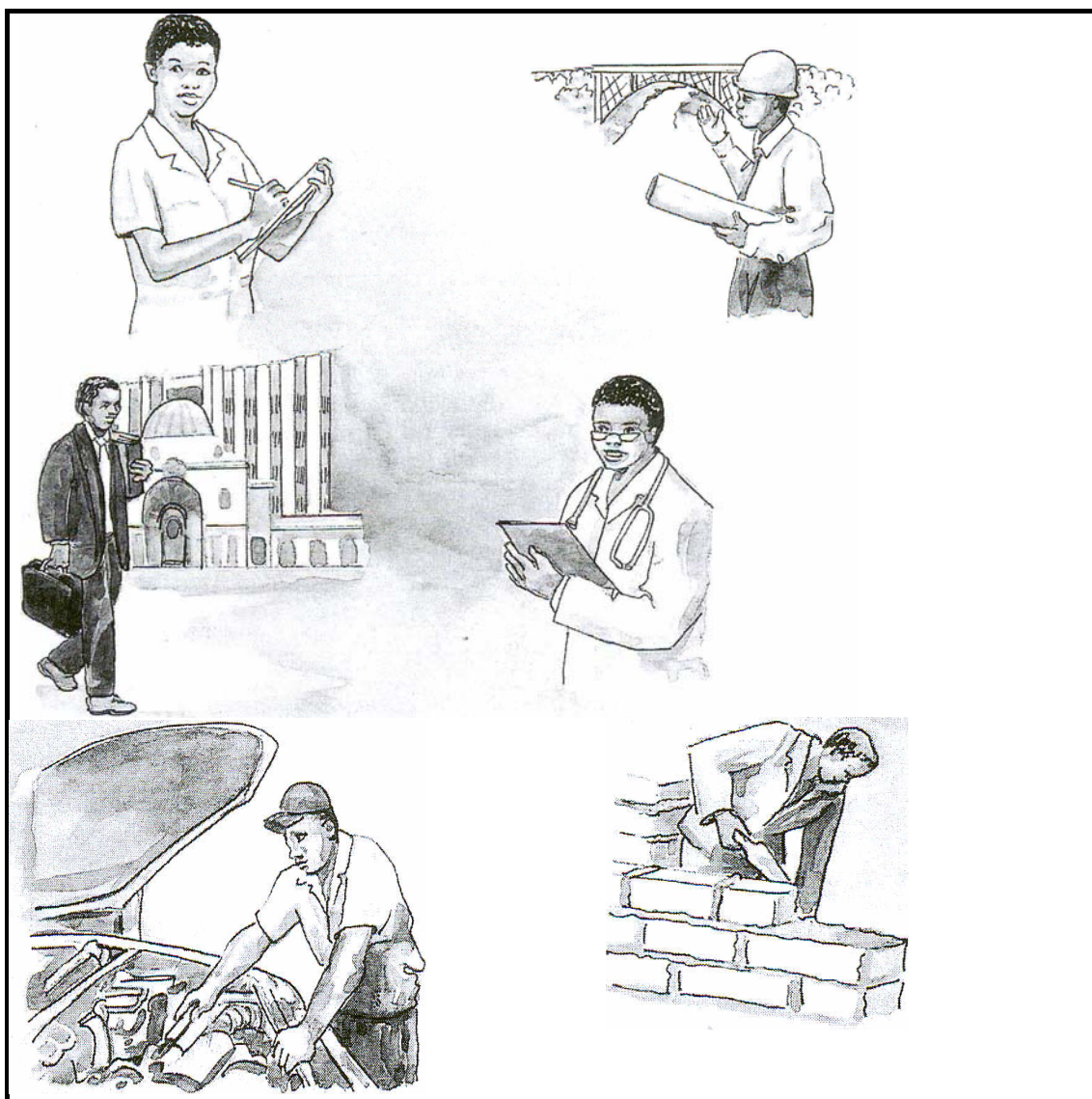
- 1.5 Bophelo ba rona bo itshetlehile hodima tswelopele ya thekenoloji. Ha ho letho leo re ka le etsang ntle le yona. Hohle moo re yang teng ke yona feela, e bile e nolofaditse bophelo haholo. Le ha ho le jwalo, thekenoloji e na le ho re phoqa. A ko qoqe ka botle le bobbe ba thekenoloji. Sehlooho sa moqoqo wa hao e be:

Dintle le dimpe tsa thekenoloji.

[50]

KAPA

- 1.6 Lekodisisa/hlahlobisisa ditshwantsho tse latelang mme o etse qeto ka lekala la thuto leo o bonang eka le ka rarolla bothata ba tlhokeho ya mesebetsi naheng ena ya rona. Neha moqoqo wa hao sehlooho.

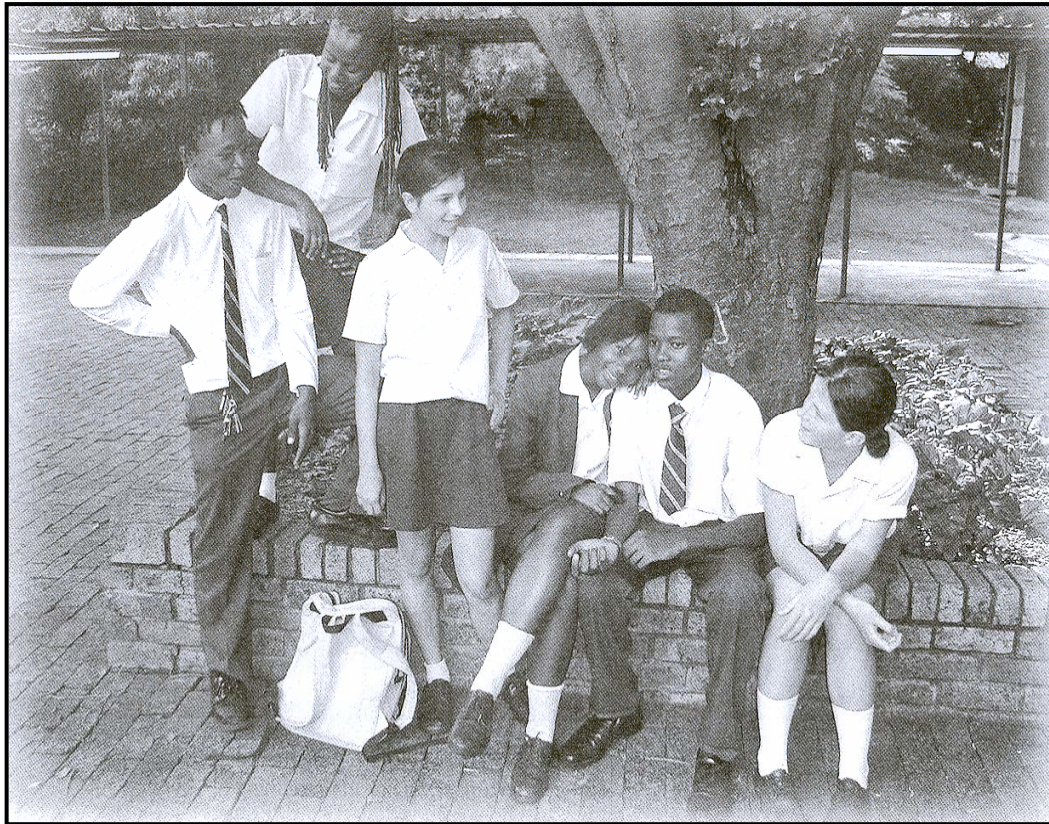

[Setshwantsho se qotsitswe ho tswa bukeng ya *Mmampodi 9*, Makhubu JA le ba bang]

[50]

KAPA

- 1.7 Lekodisisa/hlahlobisisa setshwantsho se latelang mme o etse qeto ya hore se bolelang e be o ngola moqoqo ka sona. Neha moqoqo wa hao sehlooho.

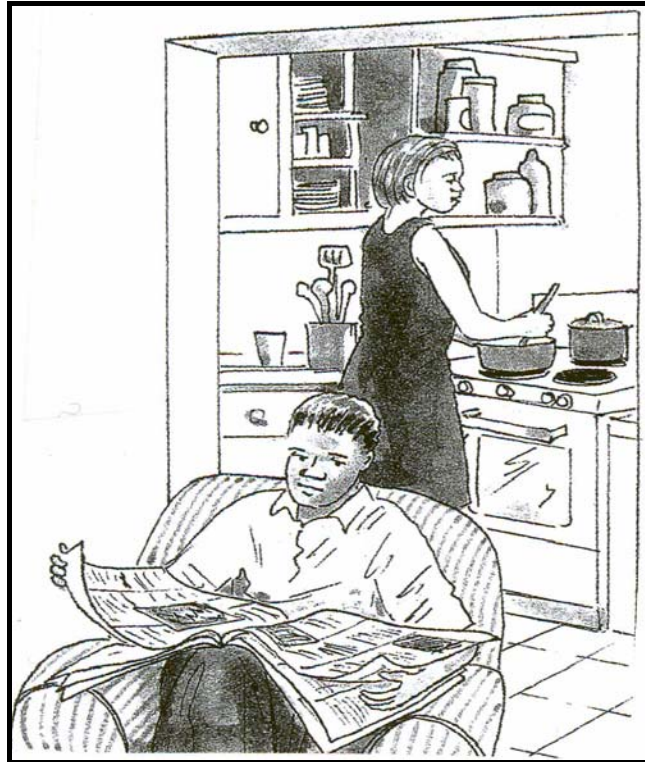

[Setshwantsho se qotsitswe ho tswa bukeng ya *Lewensoriëntering 12*, Potenze le ba bang]

[50]

KAPA

- 1.8 Lekodisisa/hlahlobisisa setshwantsho se latelang mme o etse qeto ya hore se bolelang e be o ngola moqoqo ka sona. Neha moqoqo wa hao sehlooho.

[Setshwantsho se qotsitswe ho tswa bukeng ya *Oxford Success Life Orientation 11*, L Dilley le ba bang]

[50]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA A:

50

KAROLO YA B: DITEMA TSA KGOKAHANO TSE TELELE**POTSO YA 2**

Kgetha mme o ngole tema e le NNGWE ya bolelele ba mantswe a 120 ho isa ho a 150 (dikahare feela). Ngola feela nomoro ya potso le tema eo o e kgethileng. Hopola ho etsa moralo wa tema ya hao.

- Mohatong wa boitokisetso etsa moralo kapa mmapa wa monahano, moo o bontshang mehopollo ya sehlooho le dintlha tse e tshehetsang tseo o tla ngola ka tsona.
- Ha o qeta ho ngola tema ya hao, boela o e bale mme o sebedise pensele kapa pene e mmala osele ho hlaola diphoso. O tla abelwa matshwao bakeng sa ho ela hloko mehato ena.

- 2.1 Ngolla mohlophisi wa koranta ya setjhaba ya *Sowetan lengolo* leo ho lona o thoholetsang Maafrkaborwa ka boitshwao bo botle nakong ya dipapadi tsa mohope wa lefatshe. [30]

KAPA

- 2.2 O kile wa sebeta jwalo ka sephehi se hlwahlwa lebenkeleng la dijo/ resetjhuranteng e tsebahalang, e ratwang haholo toropong ya heno. A ko ngole *tša boikgopotso* (review) ka sebaka seo. [30]

KAPA

- 2.3 Wena le motswalle wa hao le ne le dutse le shebile makoloi a fetang ka tsela. Makoloi a mang a mabedi a ile a thulana. Ngolla mapolesa *raporoto* o qaqise hantle se etsahetseng kotsing eo. [30]

KAPA

- 2.4 Leloko (seng) leno le wetswe ke koduwa ya ho hloka hallwa ke e mong wa lona. Jwalo ka e mong wa leloko o kopuwe ho ngola tsa bophelo ba mofu (obitjhuari) eo. Ngola *obitjhuari* e felletseng ya tsa bophelo ba hae. [30]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B: 30

KAROLO YA C: DITEMA TSA KGOKAHANO TSE KGUTSHWANE**POTSO YA 3**

Kgetha mme o ngole tema e le NNGWE ya bolelele ba mantswe a 80 ho isa ho a 100. Ngola feela nomoro ya tema eo o e kgethileng. Hopola ho etsa moralo wa tema ya hao.

- 3.1 O sa tswa amohela posekarete e tswang ho kgaitsemi ya hao e ntshetsang pele dithuto mose. Mo arabe ka ho mo ngolla **posekarete** o mo phetele hakgutshwane ka katleho ya moketjana wa letsatsi la tswalo la nkgonao, ha a ne a qeta dilemo tse mashome a robedi.

[20]**KAPA**

- 3.2 Motswalle wa hao o o kopile ho tla ba le wena matsatsing a phomolo. Ha a tsebe moo o dulang teng kaha wena le ba lelapa leno le ile la fallela toropong e nngwe. Mo ngolle **ditshupiso** tsa hore a tsamaye jwang ho tloha holong e bohareng ba toropo. Ditshupisong tsa hao, o hlahise mabitso a meaho e meholo le diterata tse tsebahalang.

[20]**KAPA**

- 3.3 Wena le motswalle wa hao le ithutetse ho lokisa diselefounu. Batswadi ba lona ba le fumanetse tulo moo le tla sebeletsa teng. Ngola **papatso** eo ka yona o bapatsang kgwebo ena ya lona.

[20]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA C:
MATSHWAO OHLE A PAMPIRI ENA:

20
100